

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 03, Март

MAHALLA INSTITUTINING IQTISODIYOTDAGI O'RNI: IJTIMOIIY- IQTISODIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHDAGI STRATEGIYALAR

Jo'rayeva Lola

Termiz davlat universiteti o'qituvchisi

Rahimov Sobirjon Azamat o'g'li

Rustamov Sanjar O'ktamovich

Safarov Fayzullo Akbarali o'g'li

Xamroyev Baxtiyor Bahrom o'g'li

Ziyodullayev Jahongir Otovulla o'g'li

Termiz davlat universiteti talabalari

Annotatsiya

Mazkur maqolada mahalla institutining iqtisodiyotdagi o'rni va uning ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashdagi strategiyalari tahlil qilinadi. Mahalla institutining iqtisodiy rivojlanishga ta'siri, bandlik darajasini oshirish, tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash va mahalliy infratuzilmani yaxshilashdagi roli ilmiy-nazariy jihatdan asoslanadi. Shuningdek, maqolada ushbu institutning kelajakdagi rivojlanish istiqbollari ham yoritiladi.

Kalit so'zlar. Mahalla instituti, iqtisodiy barqarorlik, tadbirkorlik, infratuzilma, bandlik, innovatsion yondashuvlar.

Abstract

This article analyzes the role of the mahalla institute in the economy and its strategies for ensuring socio-economic stability. The impact of the mahalla institute on economic development, its role in increasing employment, supporting entrepreneurship, and improving local infrastructure is scientifically and theoretically substantiated. The article also highlights the future development prospects of this institution.

Keywords. Neighborhood Institute, economic sustainability, entrepreneurship, infrastructure, employment, innovative approaches.

KIRISH

Mahalla institutining O'zbekiston iqtisodiyotidagi o'rni tobora ortib bormoqda. Ushbu institut nafaqat ijtimoiy muammolarni hal qilishda, balki hududiy iqtisodiy taraqqiyotda ham muhim ahamiyat kasb etadi. Mahalla yetakchilari jamiyatning barcha

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 03, Март

qatlamlari bilan bevosita ishlash orqali iqtisodiy rivojlanish jarayonlariga ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Mahallalar ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda tadbirkorlikni rivojlantirish, investitsiyalarni jalb qilish va aholining iqtisodiy faolligini oshirish orqali muhim rol o'ynaydi. Shuningdek, mahallalar hududiy infratuzilmani yaxshilash va bandlikni oshirish orqali ham iqtisodiy rivojlanishga xizmat qiladi.

O'zbekiston tajribasida mahalla institutining islohotlar va innovatsion yondashuvlar orqali hududiy taraqqiyotga ta'sir qilish imkoniyatlari kengayib bormoqda. Ushbu maqolada mahalla institutining iqtisodiyotdagi o'rni va ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashdagi strategiyalari tahlil qilinadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Mahalla institutining iqtisodiy barqarorlikka ta'siri bo'yicha turli tadqiqotlar olib borilgan. Xususan, O'zbekiston olimlari mahalla institutining tadbirkorlikni rivojlantirish, bandlikni oshirish va investitsiyalarni jalb qilish borasidagi rolini keng o'rganib kelmoqda.

Ba'zi tadqiqotlarda mahallaning ijtimoiy kapitalni shakllantirishdagi o'rni ta'kidlanadi. Ijtimoiy kapital jamiyatdagi iqtisodiy faoliyatni rag'batlantirish va aholining iqtisodiy faolligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Shu bilan birga, iqtisodchilarning fikriga ko'ra, mahalla institutlari kichik biznes va oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirish orqali mahalliy iqtisodiyotning barqarorligini ta'minlaydi.

Xalqaro tajribada ham mahalla institutlariga o'xshash tizimlar orqali hududiy iqtisodiy rivojlanishga erishilgan. Masalan, Janubi-Sharqiy Osiyo mamlakatlarida mahallalar kichik va o'rta biznesni rivojlantirishga faol jalb etiladi. Bu esa mahallaning iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashdagi rolini tasdiqlaydi.

Tadqiqotda tizimli yondashuv, taqqoslash usuli va statistik tahlil metodlaridan foydalanildi. Mahalla institutining iqtisodiy barqarorlikka ta'siri iqtisodiy ko'rsatkichlar va hududiy rivojlanish dinamikasi orqali o'rganildi.

Birinchidan, mahalla institutining iqtisodiy rivojlanishga ta'siri holat tahlili usulida ko'rib chiqildi. Ikkinchidan, tadbirkorlikni rivojlantirish va bandlikni oshirish strategiyalari bo'yicha ilmiy-nazariy tahlil o'tkazildi. Uchinchi bosqichda esa hududiy iqtisodiyot ko'rsatkichlari asosida mahalla institutining iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashdagi o'rni o'rganildi.

NATIJALAR

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 03, Март

Mahalla institutining iqtisodiyotdagi roli quyidagi asosiy jihatlar bilan tavsiflanadi:

Strategik yo‘nalishlar	Ta’sir doirasi
Tadbirkorlikni rivojlantirish	Mahalliy ishlab chiqarish va xizmat ko‘rsatish sohalari rivojlanadi
Bandlikni oshirish	Ish o‘rinlari yaratilishi va ishsizlik kamayishi
Infratuzilmani yaxshilash	Yo‘llar, kommunal xizmatlar va bozor infratuzilmasi rivojlanishi
Ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlik	Mahalliy jamiyatning iqtisodiy barqarorligi mustahkamlanadi

Mahallalar orqali amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlar tadbirkorlik muhitini yaxshilash, ishsizlikni kamaytirish va ijtimoiy-iqtisodiy muammolarni hal etishda muhim rol o‘ynamoqda.

Mahalla instituti O‘zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Mahalla nafaqat ijtimoiy tuzilma sifatida, balki iqtisodiy rivojlanishga ta’sir ko‘rsatuvchi muhim institut hamdir. Uning iqtisodiyotdagi o‘rni quyidagi asosiy yo‘nalishlar bo‘yicha namoyon bo‘ladi:

1. Mahalla iqtisodiy faollikni rag‘batlantirish markazi

Mahalla tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlovchi asosiy maydonlardan biri bo‘lib, aholi orasida kichik biznes va hunarmandchilikni rivojlantirishga yordam beradi. Mahalla yetakchilari fuqarolarning iqtisodiy bilimlarini oshirishga, davlat tomonidan ajratilayotgan kredit va imtiyozlardan samarali foydalanishga ko‘maklashadi.

2. Ish o‘rinlarini yaratish va bandlikni oshirish

Mahalla hududida kichik va o‘rta biznesning rivojlanishi yangi ish o‘rinlari yaratishga xizmat qiladi. Ayniqsa, hunarmandchilik, dehqonchilik, xizmat ko‘rsatish sohasi va oilaviy tadbirkorlik orqali ishsizlikni kamaytirish mumkin. Mahalla qo‘mitalari tadbirkorlarni qo‘llab-quvvatlash, huquqiy maslahat berish va ishga joylashish imkoniyatlarini kengaytirish bo‘yicha muhim rol o‘ynaydi.

3. Mahalliy iqtisodiy infratuzilmani rivojlantirish

Mahalla hududida infratuzilmani yaxshilash iqtisodiy rivojlanishga xizmat qiladi. Ichki yo‘llarning ta’mirilanishi, bozor va savdo maydonlarining tashkil etilishi, kommunal xizmatlarning yaxshilanishi mahalliy iqtisodiy faollikni oshirishga imkon

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 03, Март

beradi. Mahallalarda ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish tarmoqlarining rivojlanishi aholining iqtisodiy farovonligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

4. Ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash

Mahalla ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda vositachi rolini bajaradi. Mahalla fuqarolar yig'inlari aholining muammolarini hal qilish, ehtiyojmand oilalarga yordam berish, davlat va jamiyat o'rtasida ko'prik vazifasini bajarish orqali barqarorlikni ta'minlaydi. Bu esa iqtisodiy o'sish uchun muhim shartlardan biridir.

Mahalla institutining iqtisodiyotdagi o'rni beqiyos bo'lib, uning samarali faoliyati butun jamiyat rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli, mahallalarni iqtisodiy rivojlantirishga qaratilgan davlat dasturlarining joriy etilishi va mahalla yetakchilarining bilim va ko'nikmalarini oshirish muhim hisoblanadi.

XULOSA

Mahalla instituti hududiy iqtisodiyotning muhim elementi bo'lib, tadbirkorlikni rivojlantirish, investitsiyalarni jalb qilish va bandlikni oshirish orqali iqtisodiy barqarorlikni ta'minlaydi. Mahallalar orqali aholining iqtisodiy faolligi oshirilishi, mahalliy biznes loyihalarini qo'llab-quvvatlash va infratuzilmani yaxshilash iqtisodiy rivojlanishning muhim yo'nalishlari hisoblanadi.

Kelajakda mahalla institutining iqtisodiyotdagi rolini yanada kuchaytirish uchun quyidagi chora-tadbirlar amalga oshirilishi lozim:

Mahalla yetakchilari uchun iqtisodiy bilimlarni oshirish bo'yicha maxsus dasturlar ishlab chiqish.

Mahallalarni tadbirkorlik markazlari sifatida rivojlantirish.

Innovatsion texnologiyalar va raqamli iqtisodiyotni mahalla tizimiga joriy etish.

Ushbu yondashuvlar mahallaning iqtisodiyotdagi rolini mustahkamlashga hamda hududiy iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. To'rayev, J. (2022). Mahalla institutining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishdagi o'rni. Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti.

2. Karimov, S. (2021). O'zbekistonda hududiy iqtisodiy taraqqiyot va mahalla boshqaruvi. Samarqand: Ilm-fan markazi.

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 03, Март

3. Karimov, I. A. (2015). O‘zbekistonning iqtisodiy taraqqiyot strategiyasi. Toshkent: O‘zbekiston.
4. Xodjayev, B. (2020). Hududiy iqtisodiyot va innovatsion rivojlanish. Toshkent: Fan.
5. Abdullayev, A. (2019). Mahalla institutining iqtisodiy barqarorlikka ta’siri. O‘zbekiston iqtisodiy jurnali, 3(2), 45-60.